

NARODNI DNEVNIK

Izbaja vsak dan opoldne, izvzemaš nedelje in praznike.

Redna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 80.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopis se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znak za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 18.022.

Koncentracijska vlada.

Najnovejša parola, ki so jo izdali iz Beograda, se glasi i koncentracijska vlada! To parolo utemeljujejo z nevarnostjo, ki da preti državi z bolgarske in z albanske strani in ki zahteva močno vlado na zunaj in na znotraj.

Odkrito povemo, da ne moremo prav razumeti tega klika, ker ne vidimo dovolj močnega povoda zanj. Ne da se sicer tajiti, da je napetost med nami in Bolgari zaradi nesrečnega atentata na generala Kovačevića res velika in da so množice hipno razburjene in razgrete. Toda od trenutnega razburjenja pa do izbruha vojne je še silno dolga pot, zlasti dandanes, ko je dovolj mirnejših sredstev na razpolago tudi za poravnavo težkih mednarodnih sporov kakor pa n. pr. l. 1914.

Položaj v Evropi je danes tak, da na izbruh vojne ni lahko misliti. Veliko sile — in samo od teh je odvisen odgovor na vprašanje o vojni ali o miru imajo danes vse druge skrbi kakor pa misliti na vojno. Odgovorni državniki velikih držav vedo prav dobro, kaj bi pomenila nova vojna na Balkanu in zato bodo gotovo zastavile vse svoje moči v to, da vsak oborožen spopad preprečijo. V tem mnenju nas potrjuje tudi izjava Chamberlainova, ki je rekel, da bo angleška diplomacija delala na to, da napravi Bolgarija enkrat s svojimi iredentnimi organizacijami red, v Beogradu pa bo vplivala pomirjevalno in bo skušala doseči, da se beograjska vlada ne prenagli.

Srečen slučaj je hotel, da se je mudil Chamberlain ravno v momentu atentata v Parizu, kjer je imel takoj priliko pogovoriti se o položaju na Balkanu s francoskimi merodajnimi krogi. Uradno poročilo o sestanku obeh državnikov pravi, da sta se oba ministra o vseh aktualnih vprašanjih sporazumela. Logično je, da sta se sporazumela tudi glede dogodkov na Balkanu in zato upravičeno sklepamo, da bo tudi francoska vlada zastavila vse svoje sile za ohranitev miru.

Neposredne vojne nevarnosti torej ni in je tudi ne bo. Zato pa se je treba vprašati: Kakšen pomen naj ima torej klic po koncentracijski vladi? Take vlade se sestavljajo navadno le takrat, če je domovina v taki nevarnosti, da je treba zapostaviti vsa druga vprašanja, zlasti notranjepolitična. V našem slučaju pa, kakor smo videli, tega ni. Torej?

Nehote se nam vriva misel, da prihaja klic po koncentracijski vladi ravno iz onih krogov, ki so jim sicer vrata v vlado zaprta. Motiv za klic po koncentracijski vseh narodnih sil ne izvira torej iz stvarnega položaja, ampak iz gole strankarske spekulacije, češ če ne moremo v vlado normalnim putem, pa poskusimo svoje srečo z izrabljanjem vnanjega položaja. Treba je samo zunanjo situacijo naslikati v dovolj temnih barvah in dosegli bomo, po čemur hrepenimo in prišli bomo v vlado.

Izgleda pa, da se ti računi ne bodo obnesli. Propadli so računi z demokratičnim blokom, še bolj propadli pa bodo računi na vnanjepolitični položaj. Efekt cele akcije bo ravno nasproten, kakor ga vladoželjna gospoda pričakuje, kajti narod bo videl, da gotovim ljudem niti skupni državni interesi niso toliko svetli, da jih ne bi izrabljali v svoje strankarske svrhe. Zato ne verjamemo, da bi klic po koncentracijski vladi dosegel svoj uspeh, ampak bo ostal klic vpijočega v puščavi.

CHAMBERLAINOV POVRATEK.

London, 11. oktobra. Chamberlain je dospel sem ponoči ob 11. Ker pa je bil truden, ni dal nobenih informacij.

Seja verifikacijskega odbora.

Beograd, 11. oktobra. Včeraj dopoldne ob pol 10. se je nadaljevalo delo verifikacijskega odbora. V razpravo so prišle pritožbe proti volitvam v rudniškem in skopljskem volilnem okraju. Govorilo je več govornikov, med njimi tudi Pavle Radić, ki je opisal vse težave in krivice, ki jih je doživel v Skoplju. Ker je Velja Vukičević vložil proti njemu tožbo, bo on vse gradivo preložil sodišču. Za njim je govoril tudi Vasilije Trbić, katerega je pogosto motil z medklici Stefan Radić. Nato je govoril Juraj Demetrović, ki je dokazoval, da je bil v Skoplju izvoljen predsednik vlade, ne pa Velja Vukičević. Stefan Radić predlaga, da se odredi anketa za pritožbe proti volitvam v tem okraju, toda ta predlog je bil odklonjen. Volitve v skopljskem okraju so bile nato potrjene.

Verificirani so bili nato tudi mandati v tetovskem in topliškem okraju.

Za popoldansko sejo verifikacijskega odbora je vladalo v vseh političnih krogih precejšnje zanimanje, ker je prišlo na vrsto čačarsko volilno okrožje in mandati z liste Ante Radojevića. Še pred sejo je bilo več konferenc in konstatiralo se je lahko po teh konferencah, da so bili vsi razen demokratov za to, da se reši

mandat direktorja »Pravde« Maše Sokića in so bili zato razpoloženi za Radonjića. Na seji se je prečitelo osem pritožb, ki vse zahtevajo, da se izvedejo nove volitve. Pečić je zahteval, da se mu dajo akti iz dveh občin. Dotlej, da so te akte prinesli, je bila seja prekinjena. Med odmorom je prišlo do prepira med Radojevićem in Timotijevićem. Za Radojevića se je posebno izpostavljajal Stefan Radić. Po odmoru je Timotijević zahteval, da se volitve v dveh občinah razveljavijo. Pečić je navajal volilni zakon in tudi zahteval, da se v teh občinah, ker je bil tam nered, vnovič voli. Radojević je v svojem govoru obširno opisoval slučaje v čačanskem okrožju. H koncu je prosil, da se postopa po pravici. Vsi poslanci so prihajali k njemu in mu čestitali. Nato je vstal Stefan Radić in govoril v obrambo Ante Radojevića. Z njim se je solidarizirala tudi vsa opozicija in vsi radikali. Radić je odgovarjal Timotijeviću in Pečiću in jima dokazoval, da nimata prav. Na koncu je predlagal, da naj se soglasno in z navdušenjem verificirajo mandati Radojevića in tovarišev. In to se je tudi zgodilo. — Odbor je nato prešel na razpravo o banjaluškem okraju.

Burna seja demokratske zajednice.

Beograd, 11. oktobra. Včeraj popoldne ob petih je imel demokratski klub sejo, ki je bila izredno burna. Bilo je tako glasno, da je vse odmevalo. Seja je trajala do 8. Ko je Davidović odhajal s seje, je bil silno jezen. Ko so ga novinarji vprašali, ali so posvetovanja končana, je prav srdito odgovarjal, da ne in da se bodo nadaljevala danes.

Navzlic rezerviranosti demokratov se je izvedelo, da je včerajšnja seja otvoril Ljuba Davidović. Nato je nastopilo nekaj brezpomembnih govornikov. Na koncu je povzel besedo Ljuba Davidović, ki je najprej na kratko reasumiral duh dosedanjih govornikov in nato konstatiral: Iz vse razprave se jasno vidi, da je v interesu reda in miru v državi in v interesu uvedbe zakonitosti in ohranitve državljanske svobode potrebno, da kot conditio sine qua non za koalicio z demokrati preide notranje ministrstvo v roke demokratov. Če se to ne zgodi, demokratje ne morejo niti pred narodom niti pred državo niti pred zgodovino odgovarjati za tak policijski in nasilni režim, kakor ga izvajajo radikali. Zaradi vsega tega morajo demokratje notranje ministrstvo dobiti v svoje roke ali pa prelojijo današnjo koalicio.

Takoj na to se je prijavil za besedo

NOV VOLILNI ZAKON.

Beograd, 11. oktobra. Kakor se doznava iz dobrega vira, se je te dni na seji ministrskega sveta izdeloval nov zakonski načrt za volitev poslancev v skupščino. Po tem načrtu bi število poslancev znašalo 320. Od teh bi se 270 volilo po sistemu okrožij, 50 pa bi bilo voljenih po državnih listah. Pri državnih listah bi se upoštevale samo one stranke, ki bi imele najmanj 150.000 glasov. Ta predlog se šele izdeluje in ni še v širših krogih nič znan. Predlog sta izdelala dr. Voja Marinković in dr. Laza Marković.

VUKIČEVIĆ IN DEMOKRATSKA ZAJEDNICA.

Beograd, 11. oktobra. Politični krogi trde, da se je zadnje dni vršil sestanek med zastopnikom Demokratske zajednice in med Veljo Vukičevićem. Na tem sestanku so se sporazumeli glede re-

dr. Voja Marinković in odgovoril Davidoviću. V svojem govoru je poudaril vso važnost zunanjega in notranjega položaja in naglasil, da se sedaj ne sme odločevati o obstanku koalicije. Priznava, da so radikali vršili zlorabe in da se mora mnogo stvari popraviti. Toda podčrtal je tudi to, da zdaj ni pravi moment, da se z vsem tem obračuna. On se strinja z Davidovićem, da morajo demokratje zase zahtevati notranje ministrstvo. On bi tudi sam želel, da ta resor dobi njihova stranka. Toda radikali ga nikakor ne dajo iz rok. Zato se je treba zadovoljiti s tem, kar imamo sedaj, ali z malimi popravki.

Za Marinkovićevim govorom se je razvila srdita razprava, v katero je poseglo mnogo govornikov. Za vsemi je potem vstal dr. Ilija Šumenković, ki je branil stališče dr. Voje Marinkovića. Med njegovim govorom je prišlo do takega incidenta, da se je morala seja prekiniti.

Kakor se doznava, bo današnji dan odločilen za odločitev demokratov. Od te je odvisna usoda današnje vlade in ves nadaljnji pravec naše notranje politike.

Iz razgovorov z Veljo Vukičevićem se da sklepati, da tudi radikali za nobeno ceno ne dajo ministrstva notranjih del iz svojih rok.

konstrukcije vlade. 20. oktobra naj bi Velja Vukičević podal oslavo. Potem bi se izvedla rekonstrukcija v korist demokratov. Demokratje ne vsrjavajo več na predsedništvu v narodni skupščini, pač pa zahtevajo dve podpredsedniški mesti. Dr. Korošec bi lorej za podpredsedniško mesto ne prišel v poštev. Glede notranjega ministrstva se demokratje zadovolje s tem, da dobe tam podlajniško mesto z določeno kompetenco. Ustvarjanje demokratskega bloka in fuzija obeh demokratskih strank sta stopeni popolnoma v ozadje.

ZAJUPNI SESTANEK RADIĆEV S PRI-BIČEVIĆEM.

Beograd, 11. oktobra. Stefan Radić in Svetozar Pribičević sta imela včeraj sestanek in sta nadaljevala razgovore o ustanovitvi demokratskega bloka in sploh o notranjem položaju.

Obsedno stanje na bolgarski meji.

Sofija, 11. oktobra. Na meji v okrožjih Petrić in Čustendil je bilo proglašeno obsedno stanje. V proglasu je rečeno, da bo vsak, ki bo v teh krajih, kršil mir, najstrožje kaznovan. Ta proglašenje obsednega stanja se smatra za prvi ukrep, da se zadosti zahtevam Jugoslavije. Kralj Boris se vrne julri v sredo, seja sobranja pa bo v petek.

DIPLOMATI PRI MARINKOVIĆU.

Beograd, 11. oktobra. Po izjemnih ukrepah bolgarske vlade v obmejnih okrajih Petrić in Čustendil se kaže, da je bolgarska vlada voljna, ustreči našim zahtevam. Naši krogi so mnenja, da se bodo odnošaji med nami in Bolgarijo na miren način uredili.

Včeraj je bil pri našem zunanjem ministru italijanski poslanik Bodrero, kasneje pa še francoski poslanik Darde. Kakor sodijo v diplomatskih krogih, je Bodrero posetil Marinkovića zaradi novinarskih vesti, da naši merodajni krogi namigujejo na to, da neka tuja država podpira komitaške akcije proti naši državi. Bodrero je zahteval pojasnila, ali naši službeni krogi res tako mislijo, ali so to le časopisna razmotrivanja.

AHMED BEG ZOGU VLADA...

Pariz, 11. oktobra. Pariški odbor albanskih beguncev je na vso evropsko javnost naslovil apel, v katerem je rečeno, da je Ahmed beg Zogu deloma pobil, deloma razgal in deloma pozapr vse patriote in intelektualce, ki so ustvarili neodvisno albansko državo in jo upravljali do leta 1925. Ahmed beg Zogu ne dovoljuje niti najmanjše svobode in udušuje vsako opozicijo.

SPOR MED RUSIJO IN FRANCIJO.

Pariz, 11. oktobra. V političnih krogih prevladuje prepričanje, da Rusiji ne bo preostalo nič drugega, kakor da odkliče Rakovskega, če hoče, da se bodo nadaljevala pogajanja o dolgovih in o najetju novih posojil. Velik vtisk je napravila v Parizu brzjavka Wolfovega urada, ki pravi, da so tam prepričani, da se bo dalo izogniti prekinjenju diplomatskih odnošajev. Sodi se, da je to brzjavko napisal nemški poslanik. Iz tega se sklepa, da je nemški poslanik sovjetski vladi nasvetoval umerjenost.

ITALIJA IN BALKAN.

Pariz, 11. oktobra. Francoski listi naglašajo koincidenco raznih atentatov na Balkan in pot kralja Borisa v Italijo. Vidi se, da politika Italije gre za ekspanzijo preko Albanije na Balkan in da hujska Bolgarijo proti Jugoslaviji. Če se sme politika Italije sediti po pisanju italijanskih listov, potem stoji jako slabo z mirom na Balkanu. Če hoče Italija razumeti svoj pravi in globoki interes, potem mora gledati, da ohrani sedanje stanje, potem mora stati na strani Francije in Anglije kot sila, ki vzdržuje današnji red.

LJUBLJANSKI DIMNIKARJI PRI MINISTRU ZA TRGOVINO.

Beograd, 11. oktobra. Trgovinski minister dr. Spaho je sprejel včeraj popoldne delegate dimnikarjev iz Ljubljane iz Zagreba. Oni so se interesirali za nekatere svoje stanovske stvari.

AMERIŠKI KAPITAL IN NAŠE ŽELEZNICE.

Beograd, 11. oktobra. Ameriška finančna skupina Morgan & Comp. je stavila naši vladi ponudbo za zakup železnic.

Kako dolgo še?

Rezultat zadnjih občinskih volitev v Ljubljani je znan. Rezultat je tak, da nobena od obeh vodilnih strank nima delazmočne večine, s katero bi se dal spraviti pod streho občinski proračun. S kompromisi z manjšimi strankami se da sicer izvoliti župana, proračuna pa ni mogoče izglasovati brez pristanka liberalcev ali klerikalcev. Kdor pa le kotičkaj pozna medsebojno razmerje obeh teh strank, si je že danes lahko na jasnem, da niti liberalci niti klerikalci ne bodo hoteli »kapitulirati«, tudi zaradi občinskega proračuna ne. Raje umreti, kakor pa doživeti tako sramoto.

Ljubljansko občino bo vodil torej še nadalje komisar. Če pojde tako naprej, jo bo vodil tako dolgo, dokler ne dobe v Ljubljani dvotretjinske večine liberalci ali pa klerikalci — če se ne bo prej usmilila občina državna oblast in izpremenila ljubljanski mestni statut.

Sedaj pa nastane vprašanje: Ali mora res ljubljansko prebivalstvo tako dolgo čakati, da pride tudi ono po svojih legalno izvoljenih zastopnikih do besede v občinskem gospodarstvu, dokler se ne bodo liberalci in klerikalci sporazumeli? Ali naj se to, kar se je zgodilo zadnjič, ponavlja na večnost? Ali je res treba vsako stvar gnati do absurdnosti?

Priznavamo, da občinski zastopi niso samo gospodarske ustanove, ampak da imajo tudi svoj političen pomen. Vendar pa gospodarski pomen občinskih zastopov daleč presega njihov politični značaj. Občinska uprava ni nikako zakonodajno telo in občinski svetli že celo ne morejo izdati naredb, ki bi se šikale svetovnih naziranj. Pač pa imajo občinski zastopi silno važne naloge zgolj gospodarskega značaja, ki imajo s politiko opra-

viti samo takrat, če ne odločuje in ne prevladuje pamel, ampak zloba in škodoželjnost ali pa politična zagrizenost in trmoglavost. Občina mora n. pr. skrbeti za občinska pota. Kamenje, s katerim se ceste posipavajo, ni niti liberalno niti klerikalno, pač pa mora biti dobro za tlakovanje. Dobavlja ga pač lahko liberalci ali pa klerikalci, ampak tudi to ne bi smelo biti merodajno, ampak le to, kdo se zaveže dobavljati dobro blago po najugodnejši ceni. Občina mora dalje po zakonu skrbeti za svoje siromašne občane. Menda ne bo nihče ugovarjal, če trdimo da je lačen liberalni žolodec ravno tako nesrečen kakor klerikalni. Torej tudi pri podeljevanju podpor ne sme odločevati strankarska pripadnost, ampak resnična potreba. Občinskih doklad namreč ne plačujejo liberalni davkoplačevalci z liberalnim denarjem in klerikalci tudi ne s klerikalnim, ampak s kraljevskim in državnim denarjem, ki ne pozna nobene stranke. To so stvari, ki so tako same po sebi umevne, da jih mora razumeti tudi najbolj zagrizen liberalci ali pa klerikalci.

Gre torej pri občinski upravi samo za pošteno in objektivno gospodarstvo in za pravno obnovo politiko. Kakor hitro se prične v občinskem gospodarstvu uveljavljati politika, je že izguba tukaj in nered in pritožbe in zavist.

V Ljubljani, kjer živi toliko poštenih in razumnih ljudi in dobrih gospodarjev, pač ne bi bilo težko sestaviti občinskega zastopa, v katerem bi odločevala gospodarska preudarnost nad političnimi šlagerji in frazami. Dokler pa so razmere take, kakoršne so, bo pač še moral vladati komisar.

Dosedanji in bodoči razvoj evrop. manjšinskih kongresov.

Tik pred otvoritvijo kongresa, ki je morala biti vsled vseh raznih spornih vprašanj preložena na popoldne, sem stavil predlog, naj se izdelajo naprej štatuati naše kongresne enote, ki so se manjkali in še posebno sem spadaljoče določbe o sprejemu novih skupin in naj se dotlej vsak nov sprejem suspendira. Tekom precej žive debate sem izpopolnil svoj predlog z ozirom na razne pomisleke, ki so jih imel sam in ki so bili omenjeni tudi z druge strani; izpopolnitev je v glavnem omenjala, da naj ne prizna že vsem prijavljenim skupinam prioritete pred vsemi ostalimi, ki bi se še prijavile, predno bi mogoče odločiti o sprejemu onih skupin in pa, da naj se med onimi skupinami določi nek junctum v tem zmislu, da se mora statutu odločevati za vse istočasno, čeprav ne v istem zmislu. Komisija, ki naj izdelava statut naj se takoj skliče in prične z delom. Ta predlog je bil silno soglasno sprejet, ne da bi bil zraven določen kakšen peremptorijski rok v tem zmislu, da ne smejo trajati dela komisije več kakor tri kratke dni kongresa, praktično torej ne več kakor en dan.

Moj predlog je posebno težko zadel Bulgare, ki so pozvali kot zastopnika nekega rokajaka iz Amerike, zaradi česar je tudi polkovnik Tagger, odposlanec židovske skupine iz Bolgarije ostro protestiral proti odgoditvi, ki jo je povzročil moj predlog. Jaz sem pa smatral — ponavljam, na moj predlog — prijavljenim skupinam pridržano prioriteto in med njimi ustvarjeni junctum, kar je bilo oboje soglasno sprejeto, za stvar, ki bi morala pri vseh prizadetih skupinah zbrabiti neprijetnost začasne odgoditve; posebno pri Frizih, ki so — kakor sem se takoj po seji izrazil proti nekemu odposlancu — z mojim predlogom največ pridobiti in so zdaj proti smrebitnemu zavlačevanju res zavarovani.

Omenjena komisija za statute je na zahtovo manjšinskih odposlancev iz Nemčije

obravnavala najprej tisti člen, ki naj bi uredil sprejem novih skupin; vendar ni prišlo v tem do sporazuma. Vsled splošnega razburjenja in ker sem se moral jaz in ostali člani prezidija pečati tudi z drugimi opravki kongresa, je postala tudi provizorična rešitev vprašanja nemogoča. Tako se je zgodilo, da je dr. Jan Kaczmarek, zastopnik poljske skupine iz Nemčije in obenem član našega pripravljalnega odbora in predsedstva prezidija na zadnji popoldanski seji, ko se je naše delo že bližalo koncu, prebral izjavo, glasom katere so nemški Danci, Poljaki in Vendi — torej deslej kongresa se udeležujoče in manjšinski zvezi v Nemčiji pripadajoče skupine — izstopili iz naše kongresne enote, v nameri, da počakajo bodočih dogodkov. Ostali slovanski odposlanci so nato razven mene in Ukrajincev iz Rumunije drug za drugim zapustili dvorano ne da bi dali poljskemu odposlancu iz Litve kakšno posebno izjavo. Ta tudi ni izstopil ampak se je le pridružil izjavi svojega rokajaka iz Nemčije. Dr. Kaczmarekova izjava je bila najpomembnejša zaradi nezaupnice, ki jo je izrekala gotovim skupinam, in prvi vrsti Nemcem. Te skupine da zasledujejo z našimi kongresi cilje politične oblasti in so se menda take namere zrealile tudi v tem, da je bil irendističnim skupinam (kjer so gotovo mišljeni Belorusi, Litvinci in Ukrajinci v Poljski, morda tudi Bolgari v Jugoslaviji in Grški) pristop k našemu kongresu olajšan, dočim so bile lojalnim skupinam (v prvi vrsti seveda Frizom) stavljenе težkoče. Te obožbe sem kot predsednik s kratko izjavo takoj zavrnil, kakor so jih tudi potem posamezne, v dvorani še ostale skupine kar najodločnejše odklonile.

Jasno je, da je treba položaj, ki ga karakterizira frizijsko vprašanje, izstop, najprej likvidirati, predno se preide k nadaljevanju pričetega dela.

Razmere na Poljskem in ameriško posojilo.

V poljski zunanji politiki se opaža že dalje časa edin prevladujoč pozitiven cilj: pridobitev večjega ameriškega posojila. Ker Poljska še vedno nima z Nemčijo sklenjene trgovinske pogodbe, ji to povzroča precej gospodarskih težkoč, vendar te gotovo niso dosti večje od škode, ki jo trpi vzhodna Nemčija vsled carinske vojne. Noben poljski gospodarski politik ne verjame, da bi bilo mogoče brez posojila šest- do sedemsto milijonov zlotih (1 zloti je nekaj manj kot 6.50 dinarjev) ugodno inozemske konjunkturo po novi žetvi pravočasno tako izkoristiti, da bi se mogla potem nove naložitve kapitala končno pričeti v večji meri s sistematičnim izkoriščanjem bogatih poljskih naravnih zakladov. V zadnjih letih se je z roparskim gospodarstvom veniko grešilo na račun in škodo gozdov in cenah poljskih delovnih moči. Temu je treba na vsak način odpomoči in sicer s pritegnitvijo inozemskega kapitala, katere posledica bo končna stabilizacija denarne veljave in državnih financ, ki bo rodila možnost kreditiranja in organizacije modernega, s celim svetom konkurence zmožnega kapitalističnega produkcijskega načina.

Pred to nalogo stopajo v ozadje vsi ostali zunanje-politični cilji. Poljska si to lahko dovoli, ker so se njene meje s pariško mirovno pogodbo leta 1919 in s riškim mirom z Rusijo leta 1920 dovolj razširile. Tudi Pilsudski, čeprav vodilna misel je bilo še za carskih časov razbitje Velike Rusije in združenje osvobojenih manjših slovanskih narodov pod poljskim vodstvom, je spoznal, da je vsaka napadna vojna brezmiselnost, ker ne bi pridobitev riškega miru povečala, temveč bi jih celo zmanjšala. Zato je smatral njegovo željo po sklenitvi protinapadnega pakta z Rusijo za resno. Tudi napram zapadni sosedu Nemčiji bo ostalo »večno zavarovanje vsega pridobljenega najvišji cilj. Razni pustolovski načrti poljskih vodilnih politikov iz l. 1919 glede dosege črte Odra in Vzhodna Prusija niso več aktualni, zlasti še, ker ti politiki danes niso več na vladi. Oficijelna poljska poli-

tična razločitev, ki je danes popolnoma oslabiljena tako meč parlamentarne kritike, kakor tudi položaj parlamenta. Poljska ustava ni v juridičnem pogledu nikako mojstersko delo, ker je prevzela marsikatero nedoločno formulo iz starega avstrijskega in drugih monarhističnih prava. Pilsudskijeva vlada ima v svojih vrstah bizen starih vojakov tudi mlade birokrate, ki se s svojo umetnostjo razlaganja ustave napravili vlado končno popolnoma neodvisno od parlamenta. To se je posebno videlo pri sprejemu državnega proračuna, kjer se je povdarjalo, da ga more vlada prinesiti brez ozira na mnenje in sodbo parlamenta. Tudi omejitve svobode tiska in dejstvo, da so bili iz davčnih dohodkov ustanovljeni številni vladni propagandni časopisi, nista ravno najugodnejše uplivala na notranje politično razpoloženje poljskega naroda.

Ko so pa končno odpovedala vsa juridična sredstva, oziroma samovoljna razlaga istih, se je pustil Pilsudskijev kabinet zavesti celo h kršitvi ustave, dočim ni hotel izpeljati zakonitih in celo enoglasnih zaključkov sejma.

Pripoveduje se, da ameriški denarni močeti visoko cenijo evropske fašistične diktatorje in baje se nahaja na pisalni mizi najmočnejšega med njimi stalno Mussolinijeva slika. Pilsudski najbrže ne želi postati fašist in se poslužuje polfašističnih metod proti lastni volji, ker se pretirno oklepa romantične ideologije nadstrankarstva vlade. Pravi fašisti imajo vsa nacionalistična stremeljenja vedno na svoji strani. Pilsudskega pa ravno ekstremni poljski nacionalisti najhujše napadajo, mnogo bolj ostro, kakor levčarji. To vse pa more dovesti do tega, da bodo nedemokratične vladne metode Pilsudskijevega kabineta istemu pri sklepanju ameriškega posojila povzročale še veliko škodo.

Amerikanci so hoteli poslati na Poljsko svojega lastnega finančnega kontrolorja v osebi bivšega državnega podtajnika Deweya, čemur se je pa poljska vlada uprla, češ da si ne pusti omejevati svoje suverenosti. Amerikanci so jim nato suho in hladno odgovorili, da pogrešajo danes lastno kontrolo poljskega naroda čez njegove državne finance v parlamentarni obliki. Na ta način bo kmalu prevzel v Poljski državni banki gospod Dewey ali kak drug ameriški finančni strokovnjak v svoje roke one pravice, ki jih je Pilsudskijeva vlada odrekala zastopnikom lastnega naroda.

V vedno kapitalistično - agrarni Poljski razredna nasprotstva za socialistično rešitev gotovo še niso dozorela. Kdor pa hoče ta nasprotstva s silo zatreti, medtem ko postavlja v isto vrsto rešitev mlade poljske države z rešitvijo današnjega socialnega stanja, jih poostruje v najvišji meri. Komodna teorija, da se mora voditi le miroljubno zunanjo politiko zato, da si potem na znotraj lahko vse dovoli proti lastnemu narodu, velja v marsikateri srednjeevropski državi za višek modrosti. V Poljski se je ta teorija tako slabo obnesla, da bo ta izkušnja še marsikoga pravočasno izučila.

(Po »Arbeiter - Zeitung«.)

Italija o položaju na Balkanu.

Izjava grškega zunanjega ministra Mihalokopulosa o položaju na Balkanu in o smericah grške zunanje politike je izzvala v italijanskih političnih krogih značilne komentarije. Italijansko časopisje smatra za najvažnejši del Mihalokopuloseve izjave oni del, ki se tiče tiranskega pakta in kjer je grški zunanji minister dejal, da tiranski pakt sam po sebi ni škodljiv. Poleg tega je Mihalokopulos naglasil, da radi raznovrstnosti interesov ni mogoče skleniti nekega balkanskega pakta, in da je predvsem potrebno za zagotovitev miru sklenitev delnih pogodb med balkanskimi državami.

Celokupno italijansko časopisje priznava grškemu zunanjemu ministru njegovo realnost in dalekovidnost v tem oziru, ali gleda pe skuptično na možnost sklenitev delnih pogodb med balkanskimi državami.

Najuglednejša fašistična lista »Tribuna« in »Popolo d' Italia« odkrito izražata želje, kako naj Italija na Balkanu stalno vodi in uresničuje svoje imperialistične načrte. »Tribuna« skuša dokazati, da je tiranski pakt prepričal notranje zmešnjave v Albaniji in s tem prekrizal račune onim albanskim sosedom, ki so izkoristili kaotično stanje v Albaniji in ki so hoteli tudi to državo okupirati! Sedaj je Grčija priznala tiranski pakt, a Jugoslavija se je po prvem presenečenju sprizajnila s to činjenico. »Tribuna« trdi, da je sedaj končno italijansko - albanska pogodba postavljena v legitimni okvir, tako, da vsake nadaljnje mahinacije z albansko nevarnostjo morejo kompromitirati samo Jugoslavijo, odkrivajoč njene ekspanzivne težnje na Skader.

Značilno je seveda razmerje med takim pisanjem fašističnega glasila in pa med izjavo diktatorja Mussolinija, ki je dejal, da Italija nima agresivnih teženj na Francijo in da bo svoje ekspanzije usmeril le preko Jadrana na vzhod.

»Popolo d' Italia« pa piše, da ima tiranski pakt predvsem namen osigurati politično in teritorialno neodvisnost Albanije ter trdi, da ta pakt predstavlja že garancijo, ki je v skladu z ženevskim duhom, ker je albanska republika poznana kot nezavisna država od Zveze narodov.

Italija se je torej obvezala piše »Popolo d' Italia« osigurati pravo suvereniteto in neodvisnost, kot je Zveza narodov utrdila. To visnost, kot je Zveza narodov utrdila. To med drugim dokazuje tudi dejstvo, da je tiranski pakt pravilno registriran in da je do bil mednarodno privoljen. Pri tem sta mobil mednarodno privoljenje. Pri tem sta mobil mednarodno dve stvari: ali se namerava lojalno spoštovati suvereniteto albanske države, no spoštovati suvereniteto albanske države, ne postaviti proti temu dokumentu, s čemer se postaviti proti temu dokumentu, s čemer se kaže neka tajna težnja proti albanski neodvisnosti. Italijanska garancija za albanski mir ima iste razloge in isti duh, kot franco-

ska in angleška garancija za mir na Renu. To je obveznost proti eventualnim zmešnjavam. Kdor nasprotuje temu paktu, odkriva s tem svoje želje in svoje načrte za izzivanje zmešnjav. Končno tiranski pakt ničesar ne odvzema onim, ki stvarno in lojalno hočejo spoštovati neodvisnost Albanije.

Jugoslavanski listi se boje te italijanske garancije, ker obstaja stvaren in precizen velikosrbski program na škodo Albanije. Albanska republika je sicer doživela že pet in dvajset revolucij, ki pa pravzaprav niso bile revolucije, nego le upadi dobro plačanih banditskih band. Mnogi ti vpadu pa so bili organizirani na jugoslavanskem ozemlju in sicer z orožjem in denarjem, ki ni bil albanski.

Albanija in Italija sta kot suvereni državi imeli popolno pravo skleniti tiransko pogodbo. Zveza narodov ni samo priznala to pogodbo, temveč je tudi priporočala pogodbo, katerim je cilj održanje in varnost miru. Končno pa so tudi države Male antante, dale Poljska, Belgija in Francija sklenile gotove pogodbe, ki so povsem vojaškega značaja. Grška zasluži simpatije, ker mora na svojem teritoriju hraniti preko enega milijona beguncev iz Anatolije. Njeje balkanski Lokarno ne more koristiti, ker bi bil glavni cilj takega Lokarna istotako negativni kot je tudi za Madjarsko, ki ima že sedaj tri in pol milijona svojih prebivalcev na ozemju držav Male antante. A tudi Bolgarijo bi se s tem prikovalo, ker bi Jugoslavija, rešena svojih skrbi na jugu, mogla vse svoje moči koncentrirati na drugi fronti.

Cehoslovaška je ogrožena radi nemške nevarnosti, Jugoslavija je obrnjena napram Italiji, a Rumunija proti sovjetski Rusiji. Tako je mogoče, da vse tri države ne morejo obrniti nikdar vseh svojih moči na eno od vseh front. To je seveda še težje, ker je Praga rusofilska, Rumunija pa ne bo nikdar pripravila Slovane na vojsko proti Rusiji, niti ne bo Cehoslovaška pripravila Rumunijo proti Nemčiji. Istotako je nemogoče izgladiti latentni jugoslovansko - rumunski spor (!) glede Banata. Balkanski Lokarno ni mogoč, ker ni podlaga in ker bi bile s tem zadovoljene samo nezdrave ambicije Cehoslovaške, katere hoče biti voditeljica velikega bloka, dočim bi druge države ne imele od tega koristiti.

Iz pisanja italijanskih fašističnih listov o političnem položaju na Balkanu se jasno razvidi, da Italija ni nič kaj »neodvisna« za balkanski Lokarno, ki je seveda po njenem mnenju nemogoč. Trditve Italije glede možnosti balkanske zveze pa seveda izvirajo samo iz bojazni, ker bi z uresničitvijo takega balkanskega sporazuma enkrat za vselej prenehal italijanski vpliv in tudi uspehi italijanske ekspanzije na Balkan.

Politične vesti.

Demokratske intrige. V »Obzorju« od 8. t. m. je brzojavna vest iz Ljubljane, v kateri stoji, da je održala svoj sastanak ljubljanska organizacija radikalne stranke, na kojoj se najviše raspravljalo o poslednjim općinskim izborima u Ljubljani, da je »rasprava« bila prilično burna i medjusobnog predbacivanja bilo je više nego dovoljno in da se »iz rasprave na koncu vidjelo, da većina ljubljanskih radikala ne odobrava veze sa SLS i da u tom pogledu apsolutno ne će slediti politiku centralnog vodstva radikalne stranke u Beogradu. G. dr. Ravnihar kot predsednik Mestnega odbora v Ljubljani je poslal nato »Obzorju« sledeči popravek odnosa pojasnilo: Res je, da je imel Mestni odbor NRS v Ljubljani svojo prvo sejo po volitvah v petek 8. t. m. Naravno je, da se je na tej seji obširno govorilo o rezultatu občinskih volitev ter o činjenicah, ki so vplivale na izid volitev, Referat o v tem predmetu sem imel podpisani kot predsednik Mestnega odbora. Razprava, ki se je na to vodila, ni bila prav nič burna in ni bilo nikakega medsebojnega predbacivanja. Sklepi, ki so bili storjeni kot resume razprave, so bili sprejeti soglasno ter so se v glavnem tikali reorganizacije pododborov v Ljubljani. Prav tako soglasno so bili izključeni nekateri člani, ki so ob poslednjih volitvah pokazali svojo nediscipliniranost. Niti beseda od nobenega navzočih članov Mestnega odbora ni bila izrečena v tem pogledu, kakor da bi ljubljanski radikali »ne odobravali zveze sa SLS i da u tom pogledu apsolutno ne će slediti politiku centralnog vodstva radikalne stranke u Beogradu«. Sapienti sat!

Rumunija posreduje v sporu med Bolgarijo in Jugoslavijo. »Independence Roumaine« poroča, da je štipski atentat ponovno pokrenil macedonsko vprašanje v javnosti. Vidi se da je Balkan ognjeno torišče, raz kakerega se lahko vname vsa okolica. Sosednje države ne morejo dopustiti delovanja Macedoncev. Ta atentat pa je bil že dolgo pripravljen in za mir na Balkanu zelo nevaren. — »Universul« piše, da morajo vse balkanske države iztrebiti komitske čete iz Macedonije. Vlada v Sofiji mora biti pozvana, da že enkrat napravi red. »Adaverul« pa celo trdi, da ni izključeno, da bo Rumunija v zvezi svoje roke posredniško vloga v jugoslovansko-bolgarskem sporu.

Fašistična časopisna gonja proti Jugoslaviji radi konflikta med Beogradom in Sofijo. Vse italijansko časopisje je sicer zelo rezervirano v komentarjih jugoslovansko-bolgarskega incidenta, »Piccolo« pa in pa »Popolo di Trieste« sta v tem pogledu zelo ljuta. Zlasti »Popolo di Trieste« razpravlja o macedonskem vprašanju in zahteva revizijo mirovnihih pogodb. V svojih člankih trdi, da so so popolnoma vsi Macedonci bolgarske narodnosti.

Mednarodna tangerska konferenca. V londonskih diplomatskih krogih se trdi, da da se bo vršila v začetku novembra mednarodna tangerska konferenca, kateri bo prisostvovala tudi Italija. Vršila pa se bo konferenca posebno v slučaju, da bi se Francija in Španija glede tega vprašanja do novembra sporazumeli.

Dnevne vesti.

OBLETNICA KOROŠKEGA PLEBISCITA.

Včeraj je bila obletnica koroškega plebiscita. Pri plebiscitu o državni pripadnosti se je izreklo za Avstrijo 22.025 glasovalcev, za Jugoslavijo pa 15.278, torej za Avstrijo 59 odstotkov, za Jugoslavijo pa 41.

Plebiscit ni bil pravi izraz ljudske volje, ker so izvajali nasprotniki teror in operirali tudi z denarjem. Mnogo je zakrivila tudi naša uprava. Sicer so pa vse rekriminacije odveč. Plebiscit je fait accompli, ki ga pač zaenkrat ne moremo izpremeniti. Na noben način pa zato koroških Slovencev ne smemo pozabiti.

Ob priliki obletnice plebiscita pa je treba povdariti, da kompetentni faktorji koroških Slovencev danih obljub doslej niso zadosti vestno izpolnjevali ter so se premalo brigali za njihovo usodo.

— **Odklikovanje češkoslovaških javnih delavcev.** Kralj je odklikoval z redom Sv. Save III. stopnje direktorja urada za zavarovanje delavcev in odbornika praškega mestnega sveta dr. Petra Zankla in inspektorja prosvetnega ministrstva dr. Josipa Zunana.

— **Novi provizorij za stanovanjsko vprašanje.** Kot poročajo iz Beograda, bo vlada v kratkem razpravljala o stanovanjskem vprašanju. Zdi se, da bo odrejen provizorij do 1. maja. Za ta čas se bodo najemniki in hišni lastniki lahko sporazumeli v mejah maksimiranih najemnin. Vlada bo najemnine maksimirala, da napravi konec pretiranosti. Da dne 1. maja bo gotov nov zakon, s katerim naj se stanovanjsko vprašanje definitivno regulira. Zakon bo maksimiral cene ne samo za stanovanja v starih hišah, temveč tudi na stanovanja v novih zgradbah.

— **Podružnica Državne hipotekarne banke v Ljubljani.** Kakor poročajo listi bo s 15. oktobrom t. l. pričela poslovati v Ljubljani podružnica Državne hipotekarne banke. Je že čas, da prične enkrat z delom, toda nekaj čudno je, da ljubljanska podružnica do danes nima svojega vodje. Mesto upravnika te podružnice je bilo razpisano že v marcu tekočega l. v I. kategoriji, 4. grupi državnih uradnikov. V natečaju se zahteva od kandidatov poleg fakultetske naobrazbe od 12 let državne službe. Dasi se je pričelo javilo več kandidatov s polno kvalifikacijo in je bilo v listih objavljeno, da se bo imenovanje izvršilo po skupščinskih volitvah, se novanje ni zgodilo. Postopanje centrale to do danes ni zgodilo. Postopanje centrale v Beogradu, kakor tudi ministra se nam ne vidi pravdo. Mesto, da bi imenovala upravnika, kakor veleva razpis, je Centrala poslala v Ljubljano proviz. vodjo. Temu je, kakor čujemo oskrbeti vse priprave za redno poslovanje in sicer glede uradniškega poslovanja in poslovanje ostale uprave. Proti temu postopanju in zavlačevanju definitivnega imenovanja moremo protestirati in apelirati na upravo Hipotekarne banke v Beogradu ter na pristojnega ministra, da postavi za upravnik podružnice Hipotekarne banke v Ljubljani vodjo, kvalificiranega tako kakor zahteva razpis. Mislimo, da so z nami vsi Slovenci, ako zahtevamo na tem mestu Slovenca, ki pozna naše gospodarske in finančne prilike iz daljšega opazovanja ter mu je tako sodna kakor finančna in politična uprava v Sloveniji in tudi zakonodaja dobro znana. Upravnik takega zavoda, ki bo pričel s svojim delovanjem v Sloveniji, mora točno poznati krajevni položaj in vse druge prilike, ki prihajajo v poštev. Imeti mora polno kvalifikacijo, zakaj od njega je v prvem redu odvisno, da pride delo in delovanje zavoda v pravi tek, kakor tudi, da dobi že koj v začetku potrebne dobre stike z zavodi in interesenti.

— **Lepe razmere.** — Iz Osijeka poročajo: Kmetje v Dolnjem Obzrju so sklenili, da ne plačajo zaostalih davkov. Ko so prišli v vas okolkatorji, da bi jih zarubili, so jih seljaki prepodili. Za pomoč naproseni orožniki niso mogli ničesar opraviti, ker so bili prestabi. Davčni urad je prosil za vojaško intervencijo. Vojni minister je prošnjo odbil. Nato je poslala oblast v vas nekega višjega finančnega uradnika, ki je izvedel preiskavo. Naslednji dan je prikorajčila v vas močna orožniška patrulja, ki je kolovodji renitentnih kmetov Franja Safarja in Jurija Sarca aretirala ter odvedla v zapor okrajnega sodišča v Pakracu. Ko so seljaki zvedeli, da sta bila odvedena Safar in Sarc v Pakrac, so prikorakali tja ter prosili sodnika, da naj jetnika izpusti. Sodnik jih je hotel odpraviti z obljubami, toda kmetje se ne tako niso dali odpraviti. Čakali so do večera. Ker sodnik jetnikov dotlej ni izpustil, so kmetje zagrozili, da bodo zapor jurišali ter svoja tovariša opostili siloma. Pod pritiskom te grožnje je sodnik udal ter je zločinca izpustil.

— **Potni list za šoloobvezne otroke.** 1. Po razpisu ministrstva notranjih del D. Z. br. 7190 z dne 16. septembra 1927 se nobenemu šoloobveznemu otroku ne sme izdati potni list za inozemstvo brez predhodnega odobrenja ministrstva prosvete. Dogajali so se namreč primeri, da so ostali nekateri otroci v inozemstvu radi šolanja, kar je protivno veljavni predpisom. Paziti je tudi treba, da se šoloobveznim otrokom ne izda potni list za inozemstvo tudi tedaj, če potuje v spremstvu staršev ali drugih, ako obstoji sum, da potuje tja v svrhu šolanja. 2. Po razpisu ministrstva notranjih del D. Z. br. 7428 z dne 17. septembra 1927 se istotako brez predhodnega odobrenja ministrstva prosvete ne smejo izdati potni listi za šolanje v inozemstvu učencem srednjih šol v zmyslu člena 54 zak. o srednjih šolah ter dijakom in učencem strokovnih šol. Ministrstvo prosvete ni načeloma zoper posejanje inozemskih strokovnih šol, ako so dotični učenci sicer lojalni državljani. Prošnje za šolanje v inozemstvu opremljene s takso 25 Din in z overovljenim prepisom zadnjega šolskega

spredevala je vlagati pri pristojnih političnih oblastih. Za šolanje v Franciji in Angliji ni nobenih omejitev. 3. Glede izdajanja potnih listov za šolanje na inozemskih visokih šolah (univerzah, tehnikah in podobnih) veljajo sledeči predpisi: Po razpisu ministrstva notranjih del D. Z. br. 1959 z dne 20. marca 1923 je ocenjevanje takih prošenj in odločanje o njih prepuščeno velikemu županu. Le za dijake neslovenske narodnosti iz ljubljanske in mariborske oblasti, ki hočejo študirati v Avstriji ali Nemčiji, je za izdajo potnega lista predpisano predhodno odobrenje ministrstva prosvete v zmyslu razpisa ministrstva notranjih del D. Z. br. 21.190 z dne 6. novembra 1924. — Policijski direktor.

— **Madjarski trgovci za Split kot izhod Madjarske na morje.** V Splitu se nudi te dni univerzitetni profesor dr. Winkler iz Budimpešte, ki je obenem tudi urednik glavnega lista madjarskih trgovcev. Dr. Winkler je prišel v Split, da prouči vprašanje izhoda Madjarske na morje. V svojih zadevnih spisih se je dr. Winkler vedno zavzemal za splitsko luko.

— **Uniformiranje srednješolk.** Prosvetni minister je izdal novo naredbo glede obilgatnega uniformiranja srednješolk. Po tej naredbi imajo nositi srednješolke črne predpasnike in temnomodre francoske čepice. Na čepicah mora biti označen v obliki trikotnika zavod, v sredi trikotnika pa z rimsko številko razred, ki ga dijakinja obiskuje. Čepice je nositi tudi izven šole. Ta nošnja je z večerajšnjim dnevom obligatna — tako poročajo.

— **Gradnja novih stanovanj v Zagrebu.** V Zagrebu je bila letošnja stavbena sezona najbolj živahna od vseh povojnih. Doslej se je zgradilo letos v Zagrebu vsega skupaj 815 novih stanovanj, do konca leta pa se lahko računa na 1400—1500 novih stanovanj. Od 815 doslej zgrajenih novih stanovanj jih je 301 s po eno sobo, 284 z dvema, 166 s tremi, 42 s štirimi, 20 s petimi, 2 pa s šestimi sobami.

— **Kurjava železniških voz.** Z ozirom na hladne noči je odredila zagrebška železniška direkcija, da se imajo na njenem področju vsi brzi, osobni in mešani vlaki ponoči kuriti.

— **Zasedanje osiješke oblastne skupščine** se prične zopet dne 6. novembra. Na dnevnem redu je proračun za leto 1927/28.

— **Zadnja skupina ameriških izletnikov na povratku.** V soboto zvečer je odpotovalo iz Ljubljane 30 ameriških Slovencev, ki so se mudili preko poletja pri svojih v Jugoslaviji. Ameriški izletniki so se odpeljali preko Jesenic v Havre, odkoder nadaljujejo potovanje z največjim in najlepšim francoskim brzoparnikom «le de France».

— **Velikodušen dar ameriškega Jugoslavena za siromake v Dubrovniku.** Znani jugoslovenski industrijalec Nikola Mihanović časa v Dubrovniku, je izročil ob tej priliki tamkajšnjemu velikemu županu vsoto 100 tii v Buenos Aires-u, ki se je mudil v zadnjem soč Din s prošnjo, da se vsota razdeli med dubrovniška dobrodelna društva in med tamkajšnje siromake.

— **Udeleženci kongresa latinskega tiska v Beogradu.** Včeraj zvečer je prispeel iz Rumunske v Beograd na potovanje v Italijo 190 novinarjev in publicistov iz Francije, Italije, Španje in Južne Amerike. Ker so prestopili udeleženci kongresa latinskega tiska v Beogradu s parnika takoj na vlak, jim ni bil prirejen nikak svečan sprejem.

— **Iz sodniške službe.** Imenovani so: za okrajnega sodnika in predstojnika v Sevnici sodnik Rudolf Ročnik, za okrajne sodnike pri okrožnem sodišču v Mariboru sodniki dr. Boris Mihalič, Ivan Mikluš in dr. Rudolf Adamič, za sodnika v področju višjega deželnega sodišča v Ljubljani pa izprašani pravni praktikant dr. Albin Jubart. — **Premeščena sta:** sodnik Anton Radej iz Vranjskega v Šoštanj, sodnik dr. Lovro Lipič pa iz Ormoža v Ptuj.

— **Iz sodne službe.** Imenovani so: za vodjo zemljiške knjige pri dež. sodišču v Ljubljani viš. pisarniški oficijal Fran Petrovič, za upravitelja jetnišnice v Mariboru dose-danji preglednik jetnišnice Alojzij Čuček, za preglednika jetnišnice pri moški kaznilnici v Mariboru pristav Anton Močnik, za pisarniškega oficijala pri višem deželnem sodišču v Ljubljani kancelist Ziberl, za kancelista v področju višjega deželnega sodišča v Ljubljani vpokojeni sodni kancelist v Mariboru Ivan Alojzij Papis, za izvrševalnega uradnika pri okrožnem sodišču v Mariboru poduradnik pisarniškega predstojnika pri okrožnem sodišču v Mariboru Martin Gašper.

— **Grob hrvaške kraljice Margarete.** V Dubrovniku so končali v soboto z izkopavanjem cerkve sv. Stefana, ki je stala nekoč tam, kjer je sedaj vrt dubrovniškega katoliškega semenišča. Po izlazu strokovnjakov pričajo izkominati, da so že iz VII. stoletja. Leta 945 in 949 je obiskal cerkev hrvaški kralj Stefan Miroslav, sin kralja Krešimira I. — **brat kralja Mihaela Krešimira II.** — s svojo ženo kraljico Margareto. Izkopavali bodo še nadalje, da se najde grob hrvaške kraljice Margarete, ki se nahaja nekje na terenu cerkve.

— **Sneg v Črni gori.** Iz Cetinja poročajo: V petek zjutraj je pobelil vsa brda sneg. V šavniki občini je padlo pol metra snega. Prebivalstvo se prerane zime boji, ker mu nimanjkuje tako živil za ljudi kot krme za živino.

— **Avtomobilska nesreča pri Rakovem potoku.** Iz Zagreba poročajo: V soboto se je pripetila nedaleč od Rakovega potoka avtomobilska nesreča, ki je zahtevala človeško žrtve. Z avtom znamke Fiat sta pridvela po cesti šofer Franjo Povše in trgovski potnik Gjuro Jovanović, oba iz Zagreba. Nenadoma je odletel avtomobil na stran, se prevrnil ter obležal v jarku. Jovanović je obležal pri priči mrtev; zdrbolilo mu je bilo jebanje. Šofer Povše je odnesel lažje poškodbe. Preiskava je ugotovila, da se je pripetila

nesreča vsled tega, ker je drvel Povše z brzino preko 70 km, vsled česar se je Jovanović zbal in zgrabil volan, da bi zmanjšal brzino.

— **Stekel pes v Šmartnem pri Litiji.** V Šmartnem pri Litiji je ogrižel stekel pes dve osebi in par psov. Vsled tega je odredil srežki poglavar za ves litijski okraj pasji kontumac. Ogriženi osebi sta izven nevarnosti.

— **V obrambi matere ubil očeta.** Pred osiješkim sodiščem je bil te dni obsojen 18letni mladenič Tomo Valič iz Tomire pri Brodu na 6 mesecev zopora, ker je ubil svojega pijanega očeta v hipu, ko je hotel ta udariti mater.

— **Podgane požrle avtomobil.** V klet tovarne za preproge v Sarajevu se je nateplo nebroj miši in podgan. Gladavci so povzročili nad 200.000 Din škode. Zanimivo je, da so požrle miši in podgane razven številnih preprog in kemikalij tudi na enem avtomobilov vse kar so mogle.

— **Neprijeten doživljaj francoskega poslanika v Tokiu.** Francoskega poslanika v Tokiu sta prosila te dni na ulici dva pijana Japonca za cigarete. Ker je poslanik njiu prošnjo zavrnul, sta ga napadla dejansko. Oficija, ki sta poslanika spremljala, sta bila od pijancev pobita na tla. Medtem je prihitala policija, ki je pijanca aretirala. Francoski poslanik radi napada ne namerava podvzeti nikakih diplomatskih korakov. Japonsko zunanjno ministrstvo je izrazilo francoskemu poslaniku svoje obžalovanje ter obljubilo, da bosta krivca strogo kaznovana.

— **Zopet senzacionalna zakonska tragedija na Dunaju.** V kratkem času je doživel Dunaj že deveti slučaj, da je umoril en zakonec drugega. Osem takih morilcev je bilo oproščenih, zato čaka devetega najbrž ista usoda. Deveti je 37-letni državni uradnik Karlo Kuhn, ki je ustrelil te dni svojo za leto starejšo soprogo, medtem ko je ležala v postelji. Kuhn je bolniški upravni uradnik. Njegova žena je bila bolničarka. Kljub temu, da je zaslužila po 400 šilingov (3200 Din) na mesec, jo je moral mož izdržavati, ker je izdala ves denar za toalete in veselo družbo. Že nad pol leta ni prišla nikdar pred 10. uro domov, dasi je bila prosta že ob 6. To je bil povelj, da je prišlo te dni na vse zgodaj med zakonca da od srditega prepira, ki mu je sledil preten in končno tragedija. Karlo Kuhn se je prijavil takoj po dejanju prostovoljno policiji, ki ga je izročila po zaslišanju sodišču.

— **Lovce.** Izšla je oktobrska številka »Lovca«. Vsebinska je sledeča: Pokroviteljstvo in pristop Nj. Vel. k »Slovenskemu lovskemu društvu«. — **Lovstvo:** Ing. V. Koprivnik, Glavna naloga naših lovskih organizacij. — **M.S., Spomini na jelene (konec).** — **Ribarstvo:** Dr. Avg. Munda, O pomenu trnkarskega smorta. — **Iz lovskega nahrbtnika.** — **Dražba lovov.** — **Mali oglasi.**

Ljubljana.

— **Relata refero.** Ob priliki nedeljskega shoda za žensko volilno pravico si je marsikdo dovolil nesramne dovptje. Na novo tlakovanemu Kongresnemu trgu, kjer je opažati vedno večji promet — kjer čuješ marsikateri dovpt — je tudi na račun gibanja za žensko volilno pravico bila izgovorjena marsikatera potrebna in nepotrebna beseda. Znanec mi je pravil, da so trije ljubljanski »purgarji« uganili sledečo: »Danes popoldne zborujejo v Mesnem domu ženske, ki se bore za žensko volilno pravico. Škoda, da ona brezglava ženska, ki so jo kazali pretekli dni v Tivoliju, ne bo navzoča. Vsekakor bi bil en glas več.« — Nekdo drugi pa se je iznebil sledeče: »Feministke pravijo, da facit kulturnega in znanstvenega udeleženja žensk zato ni ekvivalenten moškemu, ker je živila ženska skozi tisočletja pod tiranstvom moškega.« — Šaljivec je nato pristavil: »Dejstvo, da je živila ženska skozi tisočletja pod moškim tiranstvom, je ravno dokaz njeen inferijoznosti.« Sicer se ne strinjamo z navedenimi besedami, vendar jih beležimo kot kronisti... V. S.

— **Stavka pekovskih pomočnikov.** Pekovski pomočniki se vedno stavkajo, ker nočejo nekateri mojstri sprejeti vseh njihovih zahtev. Kakor se nam poroča, je do sedaj že prišlo do nekajh sporazumov med mojstri in pomočniki glede sklepanja kolektivnih pogodb. Ali večina mojstrov odklanja njihove zahteve zato, ker niso povsem umestne. Dela odino »Delavska pekarnica«, ki je pristala na vse zahteve. Pri vsem tem meznem gibanju pekov je namreč treba pač poudarjati, da ta stavka javnosti, ki je pravzaprav najbolj prizadeta, ni posebno simpatična. Popolna odprava nočnega dela in ureditev higieničnih obratov pač ne more dati že upravičljive možnosti, da se stavka na škodo javnosti. To bi morali pomočniki uvideti. Zato tudi ni veliko upanja, da bi se ta stavka posrečila, kar se že sedaj označa. Le zahteva kolektivnih pogodb je opraviljiva in zato tudi umestna v smislu vseobčije socialnega napredka. To bi se pa gotovo dalo tudi brez — stavke urediti. V. S.

— **Ljubljanski avijon prispel v Ljubljano.** Avijon »Ljubljana« je prispel v nedeljo popoldne z veliko zamudo v Ljubljano. Pristal je po 25 minutni vožnji na vojaškem letališču v Šiški. Avijon so na Jesenicah prevzeli inž. Bloudek, Gabriel Vodišek, dr. Berce in dr. Rape. Z Jesenic se aeroplan odpeljali na ravino v bližini Vrbe, kjer je aparat sestavil inž. Bloudek. Po kratkem poskusnem poletu je sedel v avion poleg našega pilota g. Vodiška tajnik Aero-kluba dr. Rape. D. je avijon »Ljubljana« prispel s tako zamudo v Ljubljano, je krivo pač to, da je carinarnica Jesenice nepozno prešla brzobjavko od generalne direkcije v Beogradu, ki oprošča civilni avijon za Slovenijo predpisane carine. Omeniti je še treba, da je restavrater na Jesenicah g. Oswald položil kavicjo 40.000 dinarjev, da omogoči pravočasen polet v Ljubljano. Pri pristajanju na ljubljanskem polju je dobil naš aeroplan mal defekt; desno kolo se je namreč nekoliko pokvarilo.

— **Odpiranje in zapiranje trgovin ter ureditev delovnega časa v trgovskih obratih v Ljubljani.** Glede na objave velikega župana o ureditvi delovnega časa in odpiranja ter zapiranja trgovin obvešča načelstvo Gremija trgovcev v Ljubljani, da se bo tozadevno vršil prihodnje dni sestanek trgovstva, na katerem se bo razpravljalo o korakih, ki jih bo podvzeli napram odredbi min. za socialno politiko. V pomirjenje članstva, pa že danes sporočamo, da se slične odredbe morejo izdati le za celo državo, ne pa samo za Ljubljano in to le v sporazumu z ministrom trgovine in industrije in z interesiranimi organizacijami. — Načelstvo.

— **Jan Kubelik izvaja na svojem petkovem koncertu I. točko sporeda lastno skladbo vijolinški koncert št. 4 v b-duru.** To delo je napisal slavni virtuozi za časa svetovne vojne, a v Ljubljani ga sploh prvokrat izvaja. Delo se odkljuje po svoji veliki umetniški vrednosti ter daje umetniku vso priliko, da se posebno v tehničnem pogledu kar najpopolneje izkaže. Poleg tega igra Kubelik še skladbe Bacha, Beethovna, Saint Saens in Paganinija. Začetek koncerta točno ob 20. uri v Unionski dvorani, 14. t. m. Predprodaja v Matični knjigarni.

— **Obrtno-nadaljevalna šola za umetno in oblačilno obrt prične z rednim poukom danes, 11. oktobra (torek) ob 2. uri popoldne na šoli na Prulah.** — **Vodstvo obrtno-nadaljevalne šole.**

— **Flanela, barbant, belo in rujavo blago dobite najceneje pri FRANC PAVLIN-U, Gradišče 3.**

KRATKE VESTI.

Združene države Sev. Amerike ne bodo posegle v notranje boje Mehike, ker bi njihovo vmešanje ne imelo koristi.

Turčija baje ni predala ultimatumu Perziji. Tako namreč poroča Anatolska agencija.

Francija preti sovjetski Rusiji z ukinitvijo diplomatskih odnošajev, ako bi sovjetska Rusija še nadalje stala na svojem protifrancoskem stališču.

Italija intrigira v Angliji proti naši državi, ki se pogaja v Londonu za posojilo v znesku 30 milijonov funtov šterlingov.

Atentat proti predsedniku Litve. — Proti predsedniku Litve Smeturu je bil poskušen atentat, ki pa ni uspel. Aretiranih je bilo do sedaj že več oseb.

Na Poljskem zapirajo komuniste. Iz Krakova javljajo, da je policija aretirala nad 100 komunistov, ki so hoteli zborovati izven mesta.

Angleško vojno brodogve v Gružu. V Gružu sta priplula T 94 in T 96, kjer ostaneta do 12. oktobra.

Prosveta.

PRVI NASTOP PRIMABALERINE GDÖNE WISIAKOVE.

Pri premieri Goudovega Fausta je nastopila prvič po svoji dveletni odsotnosti v Parizu, gospodična Lidija Wisiakova s svojim partnerjem g. Vrčkom. Nikolj nismo dvojnili, da ima ta neumorno naprej stremelja umetniška dvojica veliko bodočnost in zato z zadovoljstvom beležimo večerajšnji veliki uspeh. V pariški šoli sta doseglja umetnika višek in občinstvo je to včeraj z navdušenim priznanjem vzelo na znanje, kar je zelo veliko, kajti ljubljanska publika je znano bladna in le silno težko se da navdušiti.

Ples bakhantinj in favnov v Valpurginji noči je pokazal, da je naš operni balet čisto pod novim vplivom. Tako ga še nismo videli plezati nikoli. Če pomislimo, da traja baletna šola pod vodstvom g. Vlčka in njegove partice tri tedne, potem smemo od novega vodstva pričakovati še prav lepših umetniških plesnih presenečenj.

Gospodična Lidija Wisiakova je pokazala v svojem večerajšnjem kratkem nastupu, da je prava umetnica. Ne samo njene virtuosne kretnje, temveč predvsem način izvajanja, polaganje duše in osebnosti v vsak, tudi najmanjši gib, so podale tudi onemu, ki nima smisla za ples, pojem, da je takšen ples umetnost, ki ne zaostaja prav nič za drugimi umetnostmi.

Gospodč. Wisiakova je dobila dva krasna šopka.

Dr. B.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri svečer.

Torek 11. oktobra: Zaprti (generalna). Sreda 12. oktobra: Wilde: Idealni soproj. Premierski abonma.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Torek 11. oktobra: Verdi: Traviata. Red A. Sreda 12. oktobra: Zaprti.

Verdi: »Traviata«. Za abonma reda A se poje danes v torek zvečer ob pol 20. uri. Verdijeva opera »Traviata« v sledeči zasedbi. Vloga Violette poje ga. Danilova, Floro ga. Poličeva, služkinjo Anino ga. Ribičeva. V vlogi mladega Germonta gostuje tenor mariborske opere g. Peter Burja, njegovega očeta pa poje g. Holodkov. V ostalih vlogah nastopijo: gg. Janko, Mohorič, Perko in Šubelj.

Premijera Wildejeve komedije »Idealni soproj« se vrši v ljubljanski drami v sredo, dne 12. t. m. Komedija se vprižori v režiji g. Skrbinšča. Predstava se vrši za premierski abonma.

Sport.

DERBY: ILIRIJA 6:2.

Nedeljski nasprotnik Ilirije je podlegel previsokim porazom. Pokazal je lepo igro od domačinov, bil je tehnično in kombinatno boljši. Vso kombinacije so bile precizno

izpeljavane. Pred golom pa je vsa umetnost končavala v slabotnih šutih na gol, za katere je bil Miklavčič od Ilirije še predober vratar. V splošnem ima tudi Derby isto napako kot ostali zagrebški klubi. Lepa igra, toda nekoristna. Ilirija je zmagala radi svoji odločnosti. Vzdržala je tempo do konca. Zmaga je zaslužena, vendar nekoliko previsoko izražena. Gostje so bili zlasti v prvem polčasu celo v premoči in je spočetka kazalo, da bo Ilirija poražena. Precej krivde na porazu Zagrebčanov nosi tudi vratar in obramba, ki sta se pokazala precej nerutininirani za take igre. Enako gre drugi gol za Derbyja na rovaš Miklavčiča. Sodnik g. Smole izoboren. Publike premalo.

Olimpijski nogometni turnir. Glede sistema, po katerem se bo odigral nogometni turnir v Amsterdamu, dosedaj še ni padla odločitev, vendar bo pa tvoril podlago dosedanj sistem, ki obstoji v tem, da se stroizgredajo nasprotniki, potem ko so se izločili mali narodi, ki se smatrajo za slabše v tekmi. Ko se doseže v predigrah število 16, se začnejo prave predrunder; premaganci v predrundah se bore nato v posebnih rundah za 3. in 4. mesto. Seveda tvori pokalni sistem podlago za vse tekme, t. j. vsako premagano moštvo se izloči. — Število vdeležencev in gotovo tudi finančni moment zahtevata, da se preloži del tekem na društvena igrišča; društva s tem tudi že računajo. Vidi se tedaj, da se trudijo Holanci vestno, da osigurajo olimpskemu nogometnemu turnirju dostojno obilje in finančni uspeh.

Reforma v tekmi za Davisov pokal. Amerika in Avstralija sta se po vseh inozemskih listov zedinili na to, da se vrše vse tekme za Davisov pokal v eni coni. Dosedaj se je vršil ta boj v ameriški in evropski coni. V ameriški coni so nastopili med drugimi Kanada, Japonska, Kuba in Avstralija.

Tretja zmogavalka Kanala. Po sedmih ponesečenih poskusih je uspelo londonski stenotipistini miss Gleitze, da je preplavala Kanal. Startala je ob 2. uri 55 minut zjutraj pri Kap Griznezu in je pristala 15¼ ur kasneje v bližini Folkestone. Morje je bilo mirno. Plavalco so skoraj nezavesno prenesli v Folkestone, kjer jo je velika množica navdušeno pozdravila. Za Gertrudo Ederlovo in gospo Corsonovo je miss Gleitze tretja ženska, ki je preplavala Kanal.

Nov svetovni bokserski prvak. V Londonu se je vršil boksmatch za svetovno prvenstvo v bantamteži med Angležem Toddy Baldockom in južnoafrikanem prvacom Willy Smidhom. Zmagal je poslednji po točkah v 15 rundah. Baldok je star šele 18 let in je od 160 bojev zgubil le neznatni del in nobe-

nega knock-out. Angleži so bili trdno prepričani, da bodo imeli v Baldoku po dolgem premoru svetovnega prvaka. Baldock je bil že podpisal pogodbo, ki mu je zagotovila 50.000 dolarjev nagrade za boksmatch proti ameriškemu kandidatu za naslov svetovnega knock-out. Angleži so bili trdno prepričani, da bodo imeli v Baldoku po dolgem premoru svetovnega prvaka. Baldock je bil že podpisal pogodbo, ki mu je zagotovila 50.000 dolarjev nagrade za boksmatch proti ameriškemu kandidatu za naslov svetovnega knock-out. Angleži so bili trdno prepričani, da bodo imeli v Baldoku po dolgem premoru svetovnega prvaka. Baldock je bil že podpisal pogodbo, ki mu je zagotovila 50.000 dolarjev nagrade za boksmatch proti ameriškemu kandidatu za naslov svetovnega knock-out.

SLOVENSKO ŽENSTVO ZA VOLILNO PRAVICO.

V nedeljo popoldne se je vršil v dvorani Mestnega doma velik manifestacijski shod slovenskega ženstva, ki je prostorno veliko dvorano popolnoma napolnilo.

Shod je v imenu združenih ženskih organizacij in feministične alijanse otvorila gdč. A. Vodetova, ki je z vznešenimi besedami poziravila navzoče in z zadovoljstvom ugovarila nad vse pričakovane številne obiske, ki jasno ilustrira, da je naše ženstvo dozorelo za politično udeleževanje. Žene, oziroma njenih pravic še dandanes ne priznavajo merodajni faktorji in ji ne dovolijo samostojnega udeleževanja niti na onih poljih, kjer je ravno ženska namestu vsled svoje nežnosti in globoke požrtvovalnosti. Ženska je zajena trpljenja, saj ga mora prenašati v celni meri skozi vse svoje življenje od rane mladosti do groba, vendar pa se mora tudi to trpljenje enkrat nehati, posebno če izvira iz različnih neutemeljenih predsodkov današnje družbe.

Zakoni raznih držav popolnoma po krivici zapostavljajo žensko za moškimi in jo ovirajo v njenem razvoju in stremljenju po čim večji izpolnitvi, ki jo zahteva od nje današnja moderna doba z ozirom na njeno vpvrišeno nalogo. Kdo more odrekati priznanje ženi in materi, katerih trpljenje in požrtvovalnost sta nepoplačljiva in vzvišena nad vsak dvom. Zato je sveta dolžnost vseh poklicanih, da ji priznajo upravičenost njenih zahtev in pravice in s tem popravijo veliki greh davne preteklosti, ki je dosledno izključevala žensko od soodločanja v javnem življenju.

Zato mora žena na vsak način poseči v reševanje vseh vprašanih javnega življenja in zahteva današnje moderne, z dolgimi koraki napredujoče dobe, da se žena že na podlagi suhih zgodovinskih dejstev uveljavlja enakopravno z moškimi v vseh političnih vprašanjih.

To vse bo pa žena mogla doseči le, če se ji prizna in da volilna pravica, ki bo postavila ženo na isti družabni položaj, ki si ga danes tako sebično laste moški samo za sebe.

Navzoče ženstvo je dalo z živahnimi od-

bravanjem izraza svojemu soglasju z izvajanjem volilne pravice. Govorila je še gdč. Cilka Kerkova, ki je v imenu krščansko - socialnega ženstva zahtevala splošno volilno pravico.

Po prečitani kratki resoluciji, ki je bila soglasno odobrena, je gdč. Vodetova zaključila sijajno uspelo manifestacijsko zborovanje.

Gospodarstvo.

BORZE,
dne 10. oktobra 1927.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 0—22.82, Berlin 13.535—13.565 (13.15), Budimpešta 9.955 do 9.985 (9.97), Curih 1094—1097 (1095.5), Dunaj 8 do 8.03 (8.015), London 276.25 do 277.05 (276.65), Newyork 56.64—56.84 (56.74), Pariz 223.22—225.22 (223.5, 224.5, 224.75, 225), Praga 168—168.80 (168.40).

Zagreb. Amsterdam 22.8—22.86, Dunaj 8 do 8.03, Berlin 13.535—13.565, Budimpešta 9.945 do 9.975, Milan 310.147—312.147, London 276.2—277, Newyork 56.642—56.842, Praga 168—168.8, Curih 1094—1097.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.675, London 25.25375, Newyork 51.52255, Pariz 20.365, Milan 28.35, Praga 13.37, Budimpešta 90.75, Bukarešta 3.24, Dunaj 73.175.

Efektii.

Ljubljana. Vojna škoda 398—398 (398), Celjska 164—0, Ljubljanska kreditna 188 do 0, Prashiediona 820—0, Vevče 135—0, Stavbna 56—0, Sešir 104—0, Ruše 260 do 270.

Blagovna tržišča.

Ljubljanska blagovna borza. Les: Zaključenih je bilo 12 vagonov, in to 10 vagonov desk, večinoma smreka, paralelnih, ostrorobnih, oželjnih, 24, 28, 33, 38, 48 mm in remeljnov, 78/7, 38/78. Ico vagon meja po 320; 1 vagon hrastovih drv, okroglic, premer 8 do 12 cm dol., od 1 m naprej, Ivo vagon meja po 22; 1 vagon desk, smreka, jelka, 28 mm, monte, Ico vagon meja po 495. — Deželni pridelki: Zaključena so bila 2 vagona pšenice.

To in ono.

SMRT ČUDNEGA TRGOVCA UMETNISKIH STARIN.

V Londonu je umrl v starosti osemdesetih let znani trgovec z umetniškimi starinami g. Friedrich Cooksey. Njegovo ime je postalo popularno z znano polemiko z dr. Bodeom, poznanim učenjakom in strokovnjakom, ki je bil te dni ravnatelj berlinskega muzeja cara Friedricha. Tedaj je namreč kupil ravnatelj berlinskega muzeja kip, ki je predstav-

ljal »Flora«, a za katerega se je splošno mislilo, da je delo Leonarda da Vincia. Dr. Bode je kupil ta kip za bajno vsoto 9250 funtov Sterlingov. Trgovec Friedrich Cooksey je tedaj izjavil, da kip »Flora« ni delo Leonarda da Vincia, temveč od nekega boljlega umetnika iz XIX. stolet., Riharda Cocklea Lucasa. Ta izjava je izzvala veliko senzacijo med učenimi krogi, zlasti med ravnatelji muzejev in trgovci umetniških starin. Ker je tu izjava izzvala tudi veliko polemiko, je Cooksey predlagal, da se stari kip razbije in tako ugotovi, iz kakšnega materiala je bil narejen. Znano namreč je bilo, da je kipar Rihard Cockle Lucas rabil za izpolnjevanje svojih kipov najraznovrstnejše predmete. Iako se je v nekkih takih kipih našlo vse polno nepotrebnih in nerabnih stvari. Dr. Bode, ravnatelj muzeja v Berlinu, je bil takoj pripravljen, da se predlog trgovca z umetninami izvrši in da se kip razdere. Na veliko začudenje, ko so odprli kip, so našli v notranjosti kipa že ponošen pokrivač. S tem je bila polemika končana z zmago Cookseyja, trgovca s starinskimi umetninami. Vendar pa se je koncem konca vmešal v to afero, oziroma polemiko s kipom Leonarda da Vincia sam cesar Viljem, ki je izdal uredbo, da se »Flora« še nadalje pripisuje v službenih katalogih kot originalno delo velikega italijanskega slikarja Leonarda Da Vincia.

: Dragi kamenji na Uralu. Uralsko drago kamenje, posebno smaragdi so poznani po celem svetu. Prvi smaragd na Uralu je našel leta 1831 neki seljak, ko je sekal drva v svoji šumi. Ležišče drugega kamenja se razprostira na 90 kilometrov od Sverdlovska (Jekaterinburga) in je zelo bogato. Poleg drugega zlatega kamenja se nahaja na Uralu tudi znani enklas, ki ima radi svoje prozornosti poseben sijaj. Ta kamen je zelo drag in redek. Do sedaj so našli vsega skupaj šele 25 komadov. Poleg teh redkih kamenjev pa je v Uralu tudi temno zelen krizolit, topaz, beryl in drugi.

Žrebanje loterije društva TRGOVSKA AKADEMIJA V LJUBLJANI

nepreklicno dne 31. oktobra.

Srečka 10 dinarjev.

Dobitkov 885, od 50 do 100.000 Din.

Poizkusite srečo,

naročite takoj srečke!

Ilja Erenburg:

55

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(Iz ruščine prevedel S. L.)

Štiri, osemnajst minut! Mogoče pa vendar ne bo tako hudo in je to navaden napad. Jutri bo poklical profesorja Verrea. Ne bo še umrl, ampak živel do svojih sedemdesetih let. Še celih osem let! Pustil bo vse knjige. K sebi bo vzel vnukinjo gospodične Faillet in jo bo nežil. Vsak dan ji bo prinesel bombone in punčko ji bo kupil. Še pel ji bo. Kako mu je že pela mati? To se bo treba spomniti. Da, da, Jules Lebon je imel mater, kakor vsi drugi. Ko je po končanem kolegiju nesel uredniku nekega žurnalna svoje prve stih, mu je mati zavezala ovratnico in so ji pri tem drhtele roke. Da, imel je mamo, samo to ne ve, kako mu je pela. Aha! Ze pomni! Pela mu je o plčki, ki zleta: »Un oiseau volivolette.« Jules Lebon je s slabotnim, hripavim glasom skušal ponoviti napev in vsi bogovi, presenečeni vsled nenavadnosti postopka, so se stresli.

Srce je pa čedalje bolj obupno bilo. Na vsak način mora pustiti nespametne misli! Da bi vsaj še par dni potegnili! Tričetrt na štiri! Kako je vendar pušobno! Jules Lebon se je hotel spomniti kakega človeškega

obraz. Že davno ni videl človeka! Nagubanega pličjega obraza gospodične Faillet niti ne šteje, ker se mu ona zdi taka, ko njegovi maliki. Pač pa omi Rus! Jules Lebon je zagledal jasen Andrejev smehljaj in se je sam hotel nasmehnuti, pa je začutil, da je na njegovem obrazu spet samo običajni njegov zasmeh. Kako ti to korači! Seveda, on je nosilec revolucije! Kljub temu pa živi zaman, ta čudak; najbrže ne bo tako s strahom umiral ko Jules Lebon. Mogoče je pa vsa revolucija samo nova sutana, pod katero bo človeštvo iskalo zavelja. Naj bo, kar hoče! Jules Lebon ne more več filozofirati, ker je star, bolan in ker — umira.

Rad bi vzdihnil, pa nikakor ne more. Čuti pa, da mora, drugače bo pri priči umrl. Kje je pa srce? Zakaj ga več ne čuti? Sopeno je in njegova pljuča komaj zmagujejo. Mogoče se bo tako zadušil Zola, da bo iztegnil jezik. Treba bo odpreti okno, ampak kako? Čimpreje! Sest!

Jules Lebon se je splazil z divana. Razbuhle noge ga niso mogle nositi, zato je polezel. Lezel je dolgo, dušec še, ves v znoju. Zadel se je ob omaro s knjigami, vendar se je pa priplazil do okna. Okno je bilo veliko, prav do tal. Pred njim je Jules Lebon obležal in težko dihal.

Pihal je vlažen veter z La Manche-a, isti veter, ki je vznemirjal staro mesto in bodril Andreja. Velikega pisatelja pa ni mogel obodriti. Sicer je pihal tudi vanj, vendar pa ni prišel do pljuč. Veter se je iz njega norčeval, kakor da je pisatelj zaplaval v vodo, kjer umira od žeje. V vetru ga je dušilo. Ah, to samo veter loputa s polknom! Ne, to je smrt!

Zunaj se je svitalo. To je bila ura, ko sta Andrej in Jeanne, kakor tudi vsi drugi mladi, zdravi ljudje, spala krepko in trdno, ko so v porodničnici na ulici Assat vekali novorojenci in ko so v bolnici Hôtel-Dieu, ki je poleg Nôtre-Dame, umirali stari, ki so doživeli svoje življenje. To je bila ura prelomov in kriz. Jules Lebon ni tega več vedel in ni več gledal na uru.

Ležal je v kabinetu, polnem jutranje svetlobe. Ležal je na tleh, poleg široko odprtega okna. Na njegovem licu je ležala tesnoba in je bil izražen tak strah, da je gospodična Faillet zbežala s krikom iz kabineta, ko je zagledala mrtvega pisatelja. Ni ga ji bilo sicer žal, saj je bil star, suh in nepriljuden, ampak ta obraz!... In ko se je gospodična Faillet spet spomnila pokojnikove grimase, je zajokala.

Nato je pa prešla k svojim obveznostim.

Stekla je k telefonu, ker se je že zdavnaj dogovorila z glavnim urednikom »Matin-a«, da ga bo prvega obvestila o smrti velikega pisatelja, ki so jo vsi pričakovali. Ko je rektor zvedel novico, je rekel:

— To je vsenarodna žalost. Takoj pošljem tja korespondenta in fotografa.

Nato je pa sedel, da napiše nekrolog: »Danes ponoči je tiho in mirno zatisnil oči najgloblji um, poln ironije...«

Korespondent in fotograf, ki sta stopila v pisateljev kabinet, sta se zdrznila, ker niti gospodična Faillet, niti vratarica, ki ji je pomagala, nista mogli dotlej predrugačiti pisateljevega obraza.

Ustnice, ki so vse življenje samo zasmehovale, so kričale: »Ziveti hočem! Nočem umreti!« Fotograf je v zadregi vprašal korespondenta:

— Ali naj res to-le fotografiram? Kaj poroče občinstvo? Saj ne bo verjelo, da je ta obraz avtorja »Neprijetnosti gospoda Nilskega konja!«

Korespondentu je bilo strašno pri pogledu na pokojnikov obraz in se mu je tako zapletal jezik, da je komaj spregovoril:

— Da, treba bo silno retuširati!

(Dalje prihodnjt.)

Na veliko! Galanterija Na veliko!

Trikotaža za dame in gospode. — Volna za pletenje v vseh barvah. — Velika izbira nogavic, kravat v raznih cenah. — Kompletne potrebščine za krojače, šivilje in čevljarje. — Razne toaletne in kozmetične potrebščine pri

Josip Petelinc-u Ljubljana

Sv. Petra nasip 7 ob vodi.

Postrežba točna. Cene niske. Postrežba točna.

TISKARNA »MERKUR«

GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

TELEFON ŠTEV. 2552.

TELEFON ŠTEV. 2552.

Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi

najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. Telefon šte. 2382.

Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

Akumulatorske naprave

svinčena usedlina in pepel, stara med, baker, cink. Kupuje se vsaka množina. »Calin« k. d. Zagreb, Mandaličeva 1.

Pouk ali konverzacija

v nemščini, francoščini, angleščini in italijanščini daje izobražena nemška dama. Naslove prosi na upravo »Nar. dnevnika« pod »Individualni pouk«.

Stanovanje

obstoječe iz kuhinje in ene do dveh sob išče mirna stranka v bližini Križevniške cerkve ozir. Tržaške ceste. Cenj. ponudbe se prosi na upravo lista pod »Stanovanje«.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskane pa Din 1.—

»Segetan«

najboljše sredstvo za luženje semen. ¼% raztopine zadostuje za zaviranje proti smeti in biljnih boleznih. Dr. A. Jenčič, Maribor, Kopitarjeva ulica 6.

Novi jezikovni tečaji:

angleščina, španščina. — Prof. dr. Pavel Brežnik. Pojasnila: sluga gimnazije Vrtača.

Premog - čebn

Woltova 1/II. - Telef. 2056.

Oglašujte v

Narodnem Dnevniku.